

PROSLAVA 720. OBLJETNICE ZAGREBAČKE KOVNICE

Kovnica novca u Zagrebu jedna je od starijih kovnica u Europi. Starija je od glasovite kovnice u Kremnici (K. B.), u kojoj se počelo kovati prije 650 godina, ili pak one u Bratislavi (Požun, Pressburg), kovanje gdje je počelo prije 550 godina.

U kovnici novca u Zagrebu kovan je srebrni novac hrvatskih vladara neprekidno od 1260. do 1384. godine, te nadalje — s prekidima — sve do naših dana. Novac kovan u zagrebačkoj kovnici bio je vrlo cijenjen i rado uziman, kako radi čistoće srebra, iz kojeg je kovan, tako i zbog ljepote izradbe i općeg izgleda. »Denarius Zagrabiensis«, »Denarius Banalis«, »Denarius Grichensis«, »Dobri denar zagrebački« kao i »Slavonski banovac«, bili su nazivi ovog našeg novca kroz stoljeća.

Nalazi »Slavonskih banovaca« razasuti su po jednom prilično velikom teritoriju: od Rumunjske preko Mađarske, Slovačke, Austrije, Hrvatske i Slovenije, pa preko Bosne sve do Huma. S obzirom da su to sve veći nalazi sa stotinama i tisućama banovaca za zaključiti je, da je banovac bio u prometu — da je kolao i izvan granica područja hrvatskih zemalja. Njime se, u njegovo vrijeme, moglo kupovati po tadašnjoj cijeloj Europi. Bio je cijenjen, a rado je bio uziman zbog čistoće svog srebra, koja je tada bila veća od svih ondašnjih poznatih kovanica iste vrijednosti, pa možemo reći da je, u neku ruku, bio vrsta tadašnjega »deviznog sredstva plaćanja«.

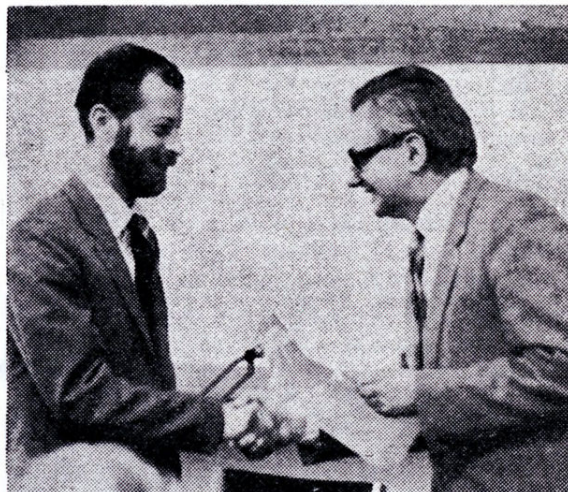
U znak sjećanja na ta davna ali povijesno vrijedna vremena našeg grada i naroda, Hrvatsko numizmatičko društvo je u zajednici s Arheološkim muzejom u Zagrebu, Muzejom grada Zagreba i Arhivom Hrvatske, organiziralo u izložbenim prostorijama Muzeja grada Zagreba skromnu, ali svečanu proslavu. Otvorenju je prisustvovalo više od stotinu uzvanika. Bili su to predstavnici kulturnih i prosvjetnih insti-

tucija iz našeg grada i Republike, kao i veći broj gostiju iz Beograda, Ljubljane, Kranja, Dubrovnika, Rijeke, Banjaluke i Varaždina.

Proslavu je prigodnim riječima otvorio domaćin proslave direktor Muzeja grada drug ZDENKO KUZMIĆ.

Održana su dva vrlo interesantna predavanja: prof. dr. IVAN KAMPUŠ govorio je o zagrebačkom Gradecu u XIII i XIV stoljeću (slika 1), a dr. IVAN MIRNIK o skupnim nalazima banovaca. (Oba predavanja nastavno donosimo u cijelosti).

Nakon svečanosti proslave potpredsjednik HND drug BOGOMIL ZUCCON zahvalio je prisutnima, a onima koji su pridonijeli njenoj realizaciji podijelio je skromne ali lijepe nagrade (slika 2).

Slika 2
Potpredsjednik HND B. Zuccon predaje nagradu dr. Ivanu Mirniku

Slika 1
Za vrijeme predavanja prof. dr. Ivana Kampuša

Potom je otvorena prigodna izložba pod nazivom »ZAGREBAČKI NOVAC I MEDALJE«. Izložbu je s mnogo ukusa i istančanosti za lijepo i značajno postavio dr. IVAN MIRNIK. Zahvaljujući susretljivosti Arhiva Hrvatske izloženi su autentični dokumenti o utemeljenju našeg grada — Zlatna Bula Bele IV iz 1242. godine i nadopuna Zlatne Bule iz 1266. godine, **listina iz 1260. godine, u kojoj se prvi puta u povijesti spominju »Denarii Zagradienses«**, listina iz 1294. godine, kojom Andrija III prihode zagrebačke kovnice predaje medvedgradskom kaštelanu, listina bana Mikca iz 1333. godine, u kojoj se spominje zagrebačka kovnica novca itd. Bili su izloženi »banovci« raznih hrvatskih vladara s uvećanom fotografijom svakoga, kao i skupni nalaz banovaca iz Zgruta (1943 komada) sa starohrvatskim ukrasnim predmetima iz srebra (naušnice i prstenje), nadenima u istom nalazu. Na izložbi su se mogla vidjeti i numizmatička djela, u kojima su obrađeni slavonski banovci, počam od Schönwisnera 1701. pa sve do Rengeja 1959.

Poseban interes su pobudili rijetki primjerci kovanica od jednog križara iz 1849. godine, kao i primjerci prvog hrvatskoga papirnatog novca, tzv. asignacije od 25 i 1000 forinti iz 1848. godine.

Zagrebačko medaljerstvo bilo je dobro zastupano, kako kovanicama tako i alatom za kovanje (kalupima iz prošlih stoljeća). Od medalja je za spomenuti onu iz 1510. godine u spomen Tome Bakača-Erdődija, administratora zagrebačke biskupije, zatim skupinu medalja, iz razdoblja bana Josipa baruna Jelačića Bužimskog (1801 — 1859.) kao i veći broj medalja i spomenica, koje se odnose na razne važne događaje kulturnog, privrednog i političkog života grada (otvaranje zagrebačkog Sveučilišta, otvaranje Hrvatskog zemaljskog kazališta u Zagrebu, razne posjete suverena, razne izložbe i godišnjice).

Slika 3

Zanimanje za izložbu bilo je iznad svakog očekivanja veliko! Kroz mjesec dana, koliko je izložba trajala, izložke je s pažnjom promatralo preko deset tisuća građana!

Slika 3

U znak trajnog spomena na ovu proslavu tiskan je odgovarajući izložbeni katalog, kovano je 100 komada spomen-banovaca u dvostrukoj veličini originalnog banovca (32 mm) iz čistog srebra (999/1000) prosječne težine od 8 gr (slika 3).

Slika 4

Spomen ploča na zgradi na Trgu Stjepana Radića br. 9

Rad Jadrana Jeričevića

Na zgradi na trgu Stjepana Radića br. 9 potpredsjednik HND drug Bogomil Zuccon otkrio je spomen-ploču, koja svojim sadržajem podsjeća na prošla ali vrijedna vremena ovog grada, a svojim estetskim izgledom i atraktivnošću ukrasila je i osvježila ovaj stari trg (slika 4).

Za ovu izvanredno provedenu proslavu i izložbu organizatoru i naše iskrene čestitke!